

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P8_TA(2015)0348

Kuolemanrangaistus

Euroopan parlamentin päätöslauselma 8. lokakuuta 2015 kuolemanrangaistuksesta (2015/2879(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa kuolemanrangaistuksen poistamisesta ja erityisesti 7. lokakuuta 2010 antamansa päätöslauselman¹,
- ottaa huomioon komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan Federica Mogherinin ja Euroopan neuvoston pääsihteerin Thorbjørn Jaglandin 10. lokakuuta 2014 antaman yhteisen julkilausuman eurooppalaisesta ja kansainvälisestä kuolemanrangaistuksen vastaisesta päivästä,
- ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen kuudennen ja kolmannentoista lisäpöytäkirjan,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 2 artiklan,
- ottaa huomioon kuolemanrangaistusta koskevat EU:n suuntaviivat,
- ottaa huomioon parhaillaan ajantasaistettavan sellaisia tuotteita koskevan EU:n vientivalvontajärjestelmän, joita voidaan käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon,
- ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä sen toisen valinnaisen pöytäkirjan,
- ottaa huomioon vuonna 1984 tehdyn kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen,
- ottaa huomioon maailman huumeongelman vaikutuksesta ihmisoikeuksien toteutumiseen tehdyn tutkimuksen, jonka YK:n ihmisoikeusvaltuutettu julkaisi syyskuussa 2015,

¹ EUVL C 371 E, 20.12.2011, s. 5.

- ottaa huomioon YK:n yleiskokouksen päätöslauselmat ja erityisesti 18. joulukuuta 2014 annetun päätöslauselman kuolemanrangaistuksen käyttöä koskevasta moratoriosta,
 - ottaa huomioon Madridissa 12.–15. kesäkuuta 2013 järjestetyn kuolemanrangaistuksen vastaisen viidennen maailmankongressin loppujulkilausuman,
 - ottaa huomioon kansainvälisen ja eurooppalaisen kuolemanrangaistuksen vastaisen päivän, jota vietetään vuosittain 10. lokakuuta,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 128 artiklan 5 kohdan ja 123 artiklan 4 kohdan,
- A. toteaa, että kuolemanrangaistuksen poistaminen maailmanlaajuisesti on yksi EU:n ihmisoikeuspolitiikan päätavoitteista;
 - B. panee merkille, että 10. lokakuuta 2015 vietettävän kansainvälisen kuolemanrangaistuksen vastaisen päivän tarkoituksena on lisätä tietoisuutta kuolemanrangaistuksen soveltamisesta huumausainerikosten yhteydessä;
 - C. panee merkille, että YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston mukaan yli 160 YK:n jäsenvaltiota on joko poistanut kuolemanrangaistuksen tai ei sovelle sitä, ja toteaa, että nämä valtiot ovat hyvin erilaisia oikeusjärjestelmiltään, perinteiltään, kulttuureiltaan sekä uskonnollisilta taustoiltaan;
 - D. huomauttaa, että uusimpien tilastojen mukaan ainakin 2 466 ihmistä 55 maassa on tiedettävästi tuomittu kuolemaan vuonna 2014, ja toteaa, että kuolemaantuomittujen määrä on kasvanut lähes 23 prosentilla vuodesta 2013; toteaa, että vuonna 2014 koko maailmassa suoritettiin ainakin 607 teloitusta; toteaa, että näihin lukuihin ei ole laskettu mukaan niiden ihmisten määrää, jotka arvellaan teloitettun Kiinassa; toteaa, että Kiina teloitti edelleen enemmän ihmisiä kuin koko muu maailma yhteensä ja että se langetti tuhansia uusia kuolemantuomioita; panee merkille, että kuolemanrangaistukset ja teloitukset jatkuvat hälyttävässä määrin myös vuonna 2015; toteaa, että kuolemanrangaistusten lisääntyminen liittyy läheisesti tuomioistuinten joukko-oikeudenkäynneissä antamiin tuomioihin terrorismiin liittyvistä rikoksista esimerkiksi Egyptissä ja Nigeriassa; toteaa, että kuolemanrangaistuksen mahdollista palauttamista harkitaan parhaillaan Tšadissa ja Tunisiassa; toteaa, että kuolemantuomioiden langettaminen ja täytäntöönpano jatkuu edelleen tietyissä Yhdysvaltojen osavaltioissa;
 - E. toteaa, että tiettävästi ihmisiä on tuomittu kivityskuolemaan Pakistanissa, Nigeriassa, Afganistanissa, Iranissa, Irakissa, Sudanissa, Somaliassa ja Saudi-Arabiassa ja että viime vuosina satoja naisia on kivitetty kuoliaiksi aviorikosten vuoksi; toteaa, että kuolemanrangaistuksen menetelmänä käytettyä kivitystä pidetään kidutusmuotona;
 - F. panee merkille, että kahdeksan valtion (Mauritanian, Sudanin, Iranin, Saudi-Arabian, Jemenin, Pakistanin, Afganistanin ja Qatarin) lainsäädännössä on säädetty kuolemanrangaistus homoseksuaalisuudesta ja että eräissä Nigerian ja Somalian maakunnissa samaa sukupuolta olevien seksuaalisesta kanssakäymisestä määrätään virallisesti kuolemanrangaistus;
 - G. ottaa huomioon, että kuolemantuomiot kohdistuvat usein muita heikommassa asemassa oleviin, mielisairaisiin ja kansallisiin ja kulttuurisiin vähemmistöihin kuuluviin ihmisiin;

- H. toteaa, että 33 valtiota soveltaa kuolemanrangaistusta huumausainerikosten yhteydessä, mikä johtaa noin 1 000 teloitukseen vuosittain; toteaa, että vuonna 2015 teloituksia on tietyvästi suoritettu tällaisista rikoksista Kiinassa, Iranissa, Indonesiassa ja Saudi-Arabiassa; toteaa, että kuolemanrangaistuksia määrätään huumausainerikoksista vuonna 2015 edelleen Kiinassa, Indonesiassa, Iranissa, Kuwaitissa, Malesiassa, Saudi-Arabiassa, Sri Lankassa, Yhdistyneissä arabiemiirikunnissa sekä Vietnamissa; toteaa, että nämä rikokset voivat käsittää erilaisia huumeikauppaan ja huumeiden hallussapitoon liittyviä syytteitä;
- I. toteaa, että kuluneiden 12 kuukauden aikana kuolemanrangaistusta on alettu soveltaa entistä useammin koko maailmassa huumerikoksista ja että monet valtiot teloittavat ihmisiä huumeisiin liittyvistä rikoksista huomattavasti kasvaneessa määrin, pyrkivät palauttamaan kuolemanrangaistuksen huumerikoksista tai ovat lopettaneet pitkään kestäneen kuolemanrangaistusten täytäntöönpanon keskeyttämisen;
- J. toteaa, että Iran on tietyvästi teloittanut 394 huumerikollista vuoden 2015 kuuden ensimmäisen kuukauden aikana, kun se koko vuonna 2014 teloitti 367; toteaa, että puolet kaikista Saudi-Arabian tänä vuonna suorittamista teloituksista on liittynyt huumausainerikoksiin, kun niiden osuus kaikista teloituksista oli vain neljä prosenttia vuonna 2010; toteaa, että ainakin 112 huumerikollista odottaa teloitusta Pakistanin kuolemanselleissä;
- K. toteaa, että monia EU:n jäsenvaltioiden kansalaisia on joko teloitettu tai heitä odottaa teloitus huumerikoksista kolmansissa maissa;
- L. toteaa, että kansalaisyhteisöjä ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan kuolemanrangaistus voidaan langettaa vain kaikkein vakavimmista rikoksista; toteaa, että YK:n ihmisoikeuskomitea sekä laittomia teloituksia käsittelevä YK:n erityisraportoiija ja YK:n kidutuksen vastainen erityisraportoiija ovat todenneet, ettei kuolemanrangaistusta pitäisi määrätä huumausaineisiin liittyvistä rikoksista; toteaa, että pakollinen kuolemanrangaistus ja sen käyttäminen huumausainerikoksissa on vastoin kansainvälistä oikeutta ja kansainvälisiä normeja;
- M. panee merkille, että kansainvälinen huumausainevalvontalautakunta on kehottanut kuolemanrangaistusta soveltavia valtiota lopettamaan sen käyttämisen huumausainerikoksissa;
- N. toteaa, että komissio ja jäsenvaltiot ovat antaneet ainakin 60 miljoonaa euroa YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön (UNDOC) huumeiden vastaisiin ohjelmiin, joissa keskitytään huumeita koskevaan lainvalvontaan maissa, jotka soveltavat aktiivisesti kuolemanrangaistusta huumausainerikoksista; toteaa, että valtiosta riippumattomien järjestöjen äskettäisissä raporteissa on tuotu esiin huoli siitä, että kuolemanrangaistuksen säilyttämistä kannattavissa maissa toteutetut unionin rahoittamat huumeiden vastaiset ohjelmat voivat kannustaa kuolemantuomioihin ja teloituksiin, ja katsoo, että näitä raportteja on arvioitava;
- O. panee merkille, että vakautta ja rauhaa edistävän EU:n välineen sekä sitä edeltäneen vakautusvälineen yhteydessä komissio on käynnistänyt kaksi mittavaa alueellista huumeiden vastaista toimenpidettä, eli kokaiini- ja heroiinireittien katkaisuohtelmat, ja toteaa, että ohjelmien piiriin kuuluu huumausainerikoksista kuolemanrangaistuksia määrääviä maita; panee merkille, että vakautta ja rauhaa edistävän välineen

perustamisesta annetun asetuksen 10 artiklan mukaisesti komission on käytettävä operatiivista ohjausta sen varmistamiseksi, että järjestäytyneen rikollisen torjuntaa koskevat toimenpiteet ovat ihmisoikeuslainsäädännön ja humanitaarisen oikeuden mukaisia;

1. toteaa jälleen kerran tuomitsevansa kuolemanrangaistuksen käytön ja kannattaa vakaasti kuolemantuomioiden täytäntöönpanon keskeyttämistä askeleena kohti kuolemanrangaistuksen poistamista; korostaa jälleen kerran, että kuolemanrangaistuksen poistaminen edistää ihmisarvon kunnioittamista ja että unionin perimmäisenä tavoitteena on sen poistaminen maailmanlaajuisesti;
2. tuomitsee kaikki teloitukset riippumatta siitä, missä ne suoritetaan; on edelleen erittäin huolissaan kuolemantuomion määräämisestä alaikäisille ja henkisesti tai älyllisesti kehitysvammaisille henkilöille ja vaatii, että tällaisista kansainvälisiä ihmisoikeusnormeja rikkovista käytännöistä luovutaan välittömästi ja lopullisesti; on erittäin huolissaan viimeaikaisista joukko-oikeudenkäynneistä, joissa on langetettu valtava määrä kuolemantuomioita;
3. on erittäin huolissaan kivityksistä, jotka ovat yhä käytössä useissa maissa, ja kehottaa kyseisten maiden hallituksia säätämään välittömästi lakeja, joilla kivitykset kielletään;
4. kehottaa Euroopan ulkosuhdehallintoa (EUH) ja jäsenvaltioita jatkamaan kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanon torjumista ja tukemaan voimakkaasti kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanon keskeyttämistä askeleena kohti sen poistamista, jatkamaan kuolemanrangaistuksen poistamisen edistämistä maailmanlaajuisesti, kehottamaan kuolemanrangaistuksia edelleen täytäntöönpanevia maita voimakkaasti noudattamaan kansainvälisiä vähimmäisnormeja, vähentämään kuolemanrangaistuksen soveltamisalaa ja käyttöä sekä julkistamaan selkeät ja täsmälliset tuomioiden ja teloitusten määrät; kehottaa EUH:ta seuraamaan yhä tarkasti kehitystä kaikissa maissa, erityisesti Valko-Venäjällä, sillä tämä on ainoa Euroopan maa, jossa kuolemanrangaistus vielä on olemassa, ja käyttämään kaikkia käytössään olevia vaikutuskeinoja;
5. panee tyytyväisenä merkille kuolemanrangaistuksen poistamisen tietyissä Yhdysvaltojen osavaltioissa ja kannustaa EU:ta jatkamaan vuoropuhelua Yhdysvaltojen kanssa kuolemanrangaistuksen poistamiseksi kokonaan, jotta Yhdysvallat ja EU voivat toimia yhdessä kuolemanrangaistusta koskevan kysymyksen käsittelemiseksi koko maailmassa;
6. kehottaa komissiota avun ja poliittisen tuen antamisen yhteydessä kiinnittämään erityistä huomiota maihin, jotka edistävät kuolemanrangaistuksen poistamisessa tai jotka ajavat kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanon yleismaailmallista keskeyttämistä; kannustaa tekemään kuolemanrangaistukseen liittyviä kysymyksiä koskevia kahden- ja monenvälisiä aloitteita jäsenvaltioiden, EU:n, YK:n, kolmansien maiden ja muiden alueellisten järjestöjen välillä;
7. palauttaa mieliin, että kuolemanrangaistus on vastoin unionin perustana olevia arvoja eli ihmisarvon kunnioittamista, vapautta, kansanvaltaa, tasa-arvoa, oikeusvaltiota ja ihmisoikeuksien kunnioittamista ja että sen vuoksi jokainen kuolemanrangaistuksen uudelleen käyttöön ottava jäsenvaltio rikkoisi perussopimuksia ja unionin perusoikeuskirjaa;

8. on erityisen huolissaan kuolemanrangaistusten käytön lisääntymisestä terrorismin torjunnassa useissa maissa ja mahdollisuudesta, että kuolemanrangaistukset palautetaan joihinkin muihin maihin;
9. tuomitsee erityisesti kuolemantuomion käyttämisen opposition tukahduttamiseen tai uskonnon, homoseksuaalisuuden tai aviorikoksen perusteella tai muulla sellaisella perusteella, jota pidettäisiin joko vähäpätöisenä tai ei lainkaan rikoksena; kehottaa näin ollen valtioita, joissa homoseksuaalisuutta pidetään rikoksena, pidättäytymään kuolemanrangaistuksen soveltamisesta tässä yhteydessä;
10. on edelleen täysin vakuuttunut siitä, että kuolemantuomiot eivät estä huumekauppaa eivätkä estä ihmisiä lankeamasta huumeisiin; kehottaa kuolemanrangaistuksen säilyttämistä kannattavia maita ottamaan käyttöön sellaisia vaihtoehtoja kuolemanrangaistuksen määräämiselle huumausainerikoksista, joilla keskitytään erityisesti huumausaineiden ennaltaehkäisyohjelmiin ja haittojen vähentämisohjelmiin;
11. toistaa komissiolle ja jäsenvaltioille esittämänsä suosituksen, että kuolemanrangaistuksen poistaminen huumausainerikosten yhteydessä olisi asetettava rahoitusavun, teknisen avun, valmiuksien kehittämisen ja muun huumausaineiden alalla toteutettavan lainvalvontapolitiikan tukemisen ennakkoehdoksi;
12. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita vahvistamaan ehdottomana periaatteena, että unionin apua, YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön huumeidentorjuntaohjelmiin myönnettävä apu mukaan lukien, ei myönnetä sellaisiin lainvalvontatoimiin, jotka johtavat pidätettyjen kuolemantuomioon ja teloitukseen;
13. kehottaa komissiota vahvistamaan sellaisten tuotteiden vientivalvontaa, joita voidaan käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon;
14. on erittäin vakavasti huolestunut avoimuuden puutteesta sellaisen huumeiden torjuntaan tarkoitetun avun yhteydessä, jota komissio ja jäsenvaltiot myöntävät lainvalvontatoimiin huumausaineiden alalla maissa, joissa huumausainerikoksista langetetaan määrätietoisesti kuolemanrangaistuksia; pyytää komissiota julkaisemaan vuosittain tiedot huumeiden vastaisiin ohjelmiin myöntämästään rahoituksesta maissa, joissa huumausainerikoksista määrätään edelleen kuolemanrangaistuksia, ja esittelemään pääpiirteittäin, mitä ihmisoikeuksia koskevia takeita on otettu käyttöön sen varmistamiseksi, ettei tällä rahoituksella mahdollisteta kuolemantuomioita;
15. kehottaa komissiota ottamaan viipymättä käyttöön vakautta ja rauhaa edistävän välineen perustamisesta annetun asetuksen 10 artiklassa tarkoitetun operatiivisen ohjauksen ja soveltamaan sitä tiukasti kokaiini- ja heroiinireittien katkaisuohtelmiin;
16. kehottaa komissiota noudattamaan EU:n huumeidenvastaiseen toimintasuunnitelmaan (2013–2016) sisältyvää suositusta, että olisi kehitettävä ja toteutettava ”ihmisoikeuksien ohjeistus- ja arviointiväline” sen varmistamiseksi, että ihmisoikeudet on ”otettu tosiasiallisesti huomioon kaikessa EU:n ulkoisessa huumeidentorjuntatoiminnassa”;
17. kehottaa EUH:ta, komissiota ja jäsenvaltioita antamaan ohjeet kattavasta ja vaikuttavasta eurooppalaisesta toimintalinjasta kymmenien kolmansissa maissa teloitushan alla olevien unionin kansalaisten suhteen; katsoo, että sen olisi sisällettävä muun muassa vahvat mekanismit tunnistamiselle, oikeudellisen avun tarjoamiselle ja diplomaattiedustukselle;

18. kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita varmistamaan, että huhtikuussa 2016 pidettävässä maailman huumausaineongelmaa käsittelevässä YK:n erityisistunnossa keskustellaan kuolemanrangaistuksen määräämisestä huumausainerikoksista ja tuomitaan sen käyttö;
19. tukee kaikkia YK:n järjestöjä, hallitustenvälisiä alueellisia elimiä sekä valtiosta riippumattomia järjestöjä toimissa, joita ne toteuttavat jatkuvasti kannustaakseen valtioita poistamaan kuolemanrangaistuksen; kehottaa komissiota jatkamaan tämän alan hankkeiden rahoittamista demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen rahoitusvälineen avulla;
20. panee tyytyväisenä merkille kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen toisen valinnaisen pöytäkirjan äskettäiset ratifioinnit ja toteaa, että tämän kuolemanrangaistuksen poistamiseen tähtäävän pöytäkirjan osapuolten lukumäärä on nyt noussut 81 valtioon; kehottaa kaikkia valtioita, jotka eivät ole pöytäkirjan osapuolia, ratifioimaan sen välittömästi;
21. kehottaa Euroopan neuvoston jäsenvaltioita, jotka eivät ole vielä ratifioineet Euroopan ihmisoikeussopimuksen kuudetta ja kolmattatoista lisäpöytäkirjaa, ratifioimaan ne, jotta varmistetaan kuolemanrangaistuksen tosiasiallinen poistaminen Euroopan neuvoston kaikissa jäsenvaltioissa;
22. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman komission varapuheenjohtajalle / unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, neuvostolle, komissiolle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, YK:n pääsihteerille, YK:n yleiskokouksen puheenjohtajalle sekä YK:n jäsenvaltioiden hallituksille.